

Cultures

TEATRE | MÚSICA | LLETRES | DANSA | ART | TRADICIONS | CINE | TELEVISIÓ

HISTÒRIES DE L'EXILI ▶ Les penalitats econòmiques van atabalar Josep Tarradellas, president de la Generalitat fora de Catalunya durant la llarga dictadura franquista, que es va trobar en la necessitat de vendre un quadre de Salvador Dalí, «Eco antropomòrfic», que avui en dia és a Florida

El bagenc Francesc Senyal va ser clau en la venda d'un Dalí de Tarradellas a Nova York

▶Correspondència inèdita de l'Arxiu Tarradellas revela el decisiu ajut que el diputat a Corts de Castellbell va prestar al polític

REPORTATGE

Joan Esculies

MANRESA

■ «El divendres a la tarda vaig rebre la teva lletra. No dubto que et faràs càrrec de la impressió que m'ha causat, tant pel seu contingut com pel to emocional de la mateixa. Qui, si no hagués seguit d'a prop la teva trajectòria política i patriòtica, no es creuria atrontolat per un mal somni al llegir les teves sinceres i punyents paraules». Francesc Senyal (Castellbell i el Vilar, 14 de juliol de 1897-Ciutat de Mèxic, 28 de gener de 1975) es mostrava corprès el 8 de maig de 1961 després de rebre una carta desesperada on Josep Tarradellas li explicava les seves penúries.

El president de la Generalitat de Catalunya a l'exili passava un mal moment econòmic. Un de tants que havien començat al inici de la dècada dels 50 quan encara no ostentava el càrrec i que no s'acabarien ja fins al seu retorn. Endeutat, perseguit pels creditors, amb comptes en números vermells, com a últim recurs havia decidit despendre's de la joia de la corona de la seva notable pinacoteca, confegida durant la guerra civil com a salvaguarda.

A finals de 1960 el president va enviar el quadre *Eco antropomòrfic* de Salvador Dalí al figuerenc Jaume Met Miravittles, excomissari de propaganda de la Generalitat, establert a Nova York i íntim des de la joventut del pintor per tal que li trobés comprador. A l'oli de 1937, horitzontal, de 14 x 52 cm, apareix l'Empordà, el cap de Creus i llocs comuns dalinians com una noia que salta a corda, un bisbe i una noia amb el pit perforat, entre d'altres. La peripècia d'aquesta venda la va explicar l'abril de 2016 Josep Playà en un reportatge a La Vanguardia.

Ara, però, **Regió7** ha descobert per mitjà de correspondència inèdita a l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià que el diputat a Corts Francesc Senyal va jugar un paper destacat en l'episodi que es desconeixia. Nascut a Castellbell i el Vilar el 1897, l'industrial llauner i esportista notable, diputat a Corts el 1933 i el 1936 per Esquerra Re-

publicana de Catalunya, havia exercit de sotssecretari de Treball al ministeri de Treball, Sanitat i Previsió de Josep Tomàs i Piera la tardor de 1936. En ser destinat aquest, al novembre, a l'ambaixada de la República al Canadà, Senyal va marxar amb ell per exercir d'agregat comercial al consolat de Mont-real. Acabada la guerra, va establir-se a Nova York per exercir de representant de l'empresa d'importació i exportació Standard Products Corporation.

Com que feia setmanes que Tarradellas escrivia a Miravittles però aquest no responia i la situació econòmica cada dia l'ofegava més, el 3 de maig de 1961 va contactar amb Senyal per tal que l'ajudés. «Tinc el presentiment que si tu no hi intervens, no per mala voluntat del Met ni molt menys, però sí degut a les seves múltiples ocupacions, la resolució d'aquest problema pot encara retrassar-se».

Un pla a mida

Calculador, el president li va proposar un pla. Senyal havia de dir a Miravittles que havia rebut carta, no pas d'ell, sinó del també diputat d'ERC Pere Ferrer, que aleshores es trobava de visita a França. Aquest, tarradellista acèrrim, residia a Mèxic des d'on liderava el Comitè Pro Catalunya per recaptar fons per a la presidència de la Generalitat. Senyal havia d'explicar al Met que Ferrer, havent visitat el president, l'havia posat al corrent de la seva situació necessitada i la urgència d'accelerar les gestions.

El bagenc així ho va fer el 8 de maig. Dalí havia signat i reparat una mica el quadre, que en el trajecte transoceànic va patir un petit desperfecte. Això era conegut. La correspondència inèdita, però, descobreix que quan ja havia sorgit un interessat, el comprador hi va trobar un altre desperfecte. Això va desfer l'operació i en començar aquell maig de 1961 va caldre reparar el quadre de nou.

D'acord amb Senyal, a més, i malgrat que Dalí havia reclamat el quadre com si fos seu per tal que Tarradellas s'estalviés les despeses d'importació als Estats Units, el pintor figuerenc havia trobat un comprador, però impedia la venda. El motiu era que n'oferien

El polític bagenc Francesc Senyal, en una imatge del anys 30

8.000 dòlars i creia que això el rebaixava de categoria. Un aspecte també desconegut fins ara. Senyal va fer un marcatge a l'home, tal com esperava d'ell el president. Va acompanyar en Met a les galeries Castairs a parlar amb el representant de Dalí, Alexander Keller.

Neguit i tranquil·litat

El 15 de maig Tarradellas va agrair a Senyal les gestions però continuava intranquil. «Em donava la sensació que la seva feina [la de Miravittles] l'impossibilitava d'ocupar-se'n», expressava, i afegia que «si aquest fi de mes poguéssim rebre el valor de la seva venda o un acompte de la mateixa», els seria de gran ajut. Insistia que així que tingués notícies de l'operació les hi fes arribar.

A finals de mes, Senyal va passar uns dies a la riba del llac Copake, un paratge idíl·lic residencial del nord de l'estat de Nova York, on anava els caps de setmana. Retornat a la ciutat dels gratacles, havent rebut una nova missiva de Tarradellas, Senyal va pressionar de nou Miravittles i la tarda del 5 de juny van anar ple-gats a les galeries Castairs. Keller no hi era, però els van informar que hi havia dos possibles compradors. El preu inicial era de 8.500 dòlars.

«Crec però que si és necessari faran alguna rebaixa», deia el bagenc al president en una carta aquell mateix vespre. «He tingut l'oportunitat d'admirar el quadre i és senzillament magnífic. L'han restaurat molt bé: l'hi ha posat un

marc molt atractiu que l'hi escau de debò amb l'extraordinària pintura que, pel meu personal gust, és de la millor època del nostre compatriota excel·lent artista».

Senyal va tornar a tranquil·litzar Tarradellas. Miravittles, segons ell, hi posava «tot el seu admirable esforç i solament han estat els imponderables que han dilatat més temps del que tu amb sobrada raó desitges». En preguntar per què aquest no contestava les cartes i telegrams del president, el Met havia respost «que amb la seva primera lletra vol adjuntar el xec». Reiterava que no patís, «no hi ha negligència per part de ningú», i que ell no deixaria que «la cosa es refredi».

Més val poc que res

En efecte, el 13 de juny de 1961 Senyal fou el primer a comunicar a Tarradellas que el quadre s'havia venut pel preu que desagradava a Dalí, 8.000 dòlars. El president, però, continuava angoixat perquè no rebia els diners, «estem veritablement enfonsats», i li demanava consell. «Si tingués el visat americà i els diners del viatge t'asseguro que marxaria tot seguit a New York». Una setmana després Miravittles li va fer els números. Tarradellas, però, encara va trigar a cobrar i Senyal va seguir pendent de la qüestió com constatava en una carta del 21 de juliol.

Poc després, descomptades les despeses de tràmits i comissions, Tarradellas va rebre poc més de 6.000 dòlars de la venda de l'*Eco*. No va saber mai que l'havia adquirit el col·leccionista Reynolds Morse, industrial de Cleveland. El quadre avui s'exhibeix al Dalí Museum de Saint Petersburg a Florida. Senyal, d'aquesta manera, va convertir-se en l'home tapat de Tarradellas a Nova York, qui va empènyer Miravittles a no demorar les gestions per treure de l'atzucac econòmic el president exiliat. No va trigar a establir-se a Mèxic per exercir de representant per a l'empresa americana. Allí va col·laborar amb el manresà Francesc Farreras Duran, president interí del Parlament de Catalunya a l'exili, en tot el que va caldre per blindar la presidència de Tarradellas al capdavant de la Generalitat fins a la seva mort al DF el 1975.